מאנישעוויטץ מצה
„די מצה מיט אלע מעלות"

דער אידישער פראפעסאר

א היסטארישער ראמאן.
פריי בעארבייט ספעציעל פאר'ן „אידישען זשורנאל"
פון מ. ר.

היינטיגע פארזעצונג

אין דער טאג, אין וועלכען די שיף וואס האט געפיהרט אגריפא'ן האט גע־דארפט אריינגעהן אין אלעקסאנדריער האפען, איז געקומען. פון גאנץ פריה, האבען זיך אנגעהויבען צו פארזאמלען אין די טויזענטער אידען צום קבלת פנים. די באגייסטערונג פון דער מענגע איז געשטיגען פון מינוט צו מינוט, און ווען אגריפא האט זיך געלאזט ערשיינען, איז צו דער באגייסטערונג קיין שיעור ניט געווען. ער איז אויפגענומען געווא־רען מיט „מרן", „מרן" (אונזער הער) געשרייען, וועלכע האבען זיך איבער אלע שטאדט טיילען געלאזט הערען. צווישען די אלע פארנעהמסטע געמיינדע פאר־שטעהער, וועלכע זענען ביים קבלת פנים אין דער ערשטער שורה געשטאנען, איז אויך פלאקוס געווען, וועלכער איז געקו־מען אגריפא'ן צו באגריסען, מחמת מורא פאר קאיוס'ן, ביי וועלכען ער, אגריפא, איז א חשוב געווען.

נאכדעם ווי אגריפא האט זיך בא־גריסט מיט אלע פארשטעהער, צווישען וועלכע ס'איז אויך געווען פלאקוס, גע־בענטיג יעדען זיין האנט, זענען זיי אויף די שעהנסטע פערד רייטענדיג, צום הויז פון דעם עטנארך געקומען. דער גאווער־נאר האט מיט א פארבארגענער שנאה אין הארצען, און געמאכטע העפליכקייט, אפשיד גענומען. אויך די אידישע פאר־שטעהער, האבען זיך צוזעגענט, ניט ווע־לענדיג צופיעל באלעסטיגען איהם, און איהם לאזען זיך אפרוהען, נאך דער לאנ־גער רייזע זיינע.

אין הויז פון דעם עטנארך, איז דער קבלת פנים פון אפאלאניא, מיט טיבער'ן אין דער העכסטער פייערליכקייט געווען. אגריפא האט אפגעענטפערט מיט קו־שען און אומארמונג, און זיין גרעסטען דאנק דעם עטנארך אויסגעשפראכען.

— נאר דיר, נאר דיר — האט ער א בא־גייסטערטער געזאגט — האב איך צו פארדאנקען, ניט נאר מיין ראנג, נאר אויך מיין אייגענע עקזיסטענץ... ווען ניט דו, טייערער פריינד מיינער, וואלט איך אליין מעהר ניט עקזיסטירט...

ווען אגריפא האט אראפגעצויגען פון זיך זיין פורפור מאנטעל, איז דער עטנארך, א פארוואונדערטער שטעהען געבליבען, זעהענדיג די דיקע לאנגע גאל־דענע קייט, וועלכע ער האט אויף זיך געטראגען. דען טראץ דעם וואס זי איז מעהרערע מאל ארומגעוויקעלט געווען ארום זיין האלז, האט זי זיך אריבער זיין ברוסט געצויגען. אגריפא האט זיין שטוינען באמערקט און זיך אנגערופען:

— דו וואונדערסט זיך פריינד, וואס איך טראג אזא שווערע גאלדענע לאסט אויפ'ן האלז?

— ווירקליך, וואונדערט מיך, איך גלויב, אז דאס טייערסטע מעטאל קאן ניט ליבטער מאכען די וואג פון דעם געמאכטען, פון איהם, געגענשטאנד...

— אבער דאס איז ביי מיר א סא־וועניר, א טייערע ליעבע מתנה פון קא־יוס'ן, און ווען אויך זי איז מיר שווער צו טראגען, דאך קען איך מיך פון איהר ניט שיידען, דען צוזאמען מיט די פאר־בינדונגס רינגען, זענען אויך פארבונדען, פארגאנגענע טרויעריגע ערינערונגען, פון אונגליקליכע ערייגניסע.

— פון אונגליקליכע ערייגניסע?

— האבען אפאלאניא און טיבער אין ער־שטוינונג איהם געפרעגט.

— יא, מיינע ליעבע. דער אנפאנג, גלויב איך, איז אייך באקאנט, אז זעקס מאנאטען האב איך געשמאכט אין גע־פענגניש.

— יא, דאס ווייסען מיר, אבער די אורזאכע פון דעם ארעסט, און די בא־פרייאונג איז אונז ניט באקאנט, און מיר וואלטען געוואונשען, אז עס זאל אונז פון דיר ערקלעהרט ווערען.

— איך וועל עס אייך אין קורצען ערקלעהרען.

ווען איך האב מיך צוריקגעקעהרט — ווי אייך איז באקאנט — נאך רוים, בין איך א דאנק די גוטע רעקאמענדאציע פון טיבעריוס'עס שווענערין אנטאניא, פון איהם מיט גנאדע אויפגענומען גע־ווארען. ארויסזעהענדיג אבער, זיינע גרויזאמע באנעהמונגען צו די הויפלייט, און אנערקענענדיג זיין כאראקטערלאזיג־קייט, האב איך אנגעהויבען פיהלען צו איהם אן אנטיפאטיע. און עס איז גע־שעהן, אין א טאג, ווען איך האב מיט קאיוס'ן — וועלכער איז מיין בעסטער פריינד געווען — א שפאציר־רייזע גע־מאכט, אין ערנסט פון די מלוכה אינטע־רעסען געשמועסט, האב איך מיר מיט די ווערטער ארויסגעכאפט: „געבע גאט אז טיבעריוס זאל וואס שנעלער זיין טראהן פאר דיר פריי מאכען". איך האב מיר קיין רעכנונג ניט געגעבען, אז מיי־נע ווערטער קענען, דורך דעם קוטשער וועלכער האט אונז געפיהרט, געהערט ווערען, און טיבעריוס'ען זיי איבערגע־בען.

דארף זיך טרעפען, דאס איך האב א אנקלאגע אויף דעם קוטשער געמאכט, וועגען א גנבה וואס ער איז אין מיין הויז באגאנגען. ווען ער איז פארגערופען געווארען פאר'ן געריכט, האט ער פאר־לאנגט, דאס מיר ביידע זאלען פאר טי־בעריוס'ן פארגעבראכט ווערען, ווייל ער האט א וויכטיגע געהיימניס צו ענטדע־קען. איך, וואס עס איז מיר גאר אויפ'ן געדאנק ניט געקומען, אז עס האנדעלט זיך וועגען מיר, האב איינגעשטימט, און ווען מיר זענען פאר איהם געבראכט גע־ווארען, האט דער קוטשער איהם דער־צעהלט פון מיינע אויסגעשפראכענע ווערטער צו קאיוס'ן.

טיבעריוס איז אין גרעסטען כעס אריין, און באפוילען מאקרא'ן, דער על־טסטער טורעמס אויפזעהער, וועלכער איז גערופען געווארען, מיך צו ארעסטירען. ער האט אבער מיין נאמען ניט אנגע־רופען, און אויך אויף מיין זייט ניט גע־קוקט, נאר א געשריי געטאן: „ארעס־טיר איהם", און באלד ארויסגעגאנגען. מאקרא איז אין דער גרעסטער פארלע־גענהייט געבליבען, ניט וויסענדיג, וועמען פון אונז ביידען, האט ער געהייסען ארעסטירען. צו מיין גליק איז אנטאניא, מיינע א פריינדין ביינעוועזען, און האט איהם אנגעצייגט אויפ'ן קוטשער, וועל־כער איז באלד ארעסטירט געווארען, און איך בין גערעטעט געווארען.

מיין פרייהייט האט אבער לאנג ניט געדויערט. זייענדיג איינמאל אין צירקוס, האט מיך טיבעריוס, וועלכער איז אויך דארט געווען, דערזעהן, און גע־בען א שטרענגען באפעהל דער וואך, מיך צו ארעסטירען, און אזוי בין איך אין קייטען א געשמידעטער אין געפענג־ניש ארייננעזעצט געווארען, און יעדען טאג דעם טויט ערווארטעט.

— און דיינע פריינד אין קייזער־ליכען הויף, האבען זיך גאר ניט באמיהט דיך צו באפרייען?

— זיי האבען ניט געבעטען טיבעריוס'ן פאר מיין באפרייאונג, און ער האט אין מיר פארגעסען. אין געגענפאל וואלט איך שוין היינט אויף דער וועלט ניט גע־ווען...

זיי האבען אבער איינגעווירקט ביי דעם טורעמס אויפזעהער, צו אונטערשיידען מיך פון די אנדערע ארעסטירטע, און ערלויבען מיר יעדען טאג א פאר שעה אין הויף צו שפאצירען, אום צו גניסען פון דער פרישער לופט און ליכטיגער ווארעמער זון.

(ווערט פארגעזעצט)

התונה פון אריבערגע־קומענע חתן כלה גע־פראוועט אין קיטשענער

די טעג איז אין קיטשענער, אנטא־ריא, געפראוועט געווארען א זעלטענע חתונה, וואס וועט לאנג פארבלייבען איינגעקריצט אין דער געדעכעניש פון די דארטיגע אידישע תושבים. ניט לאנג איז אהין אריבערגעקומען א פארטיע אי־דישע אימיגראנטען פון דער אלטער היים, און אזוי ווי צווישען זיי האט זיך געפונען א חתן מיט א כלה, האט די לײדיס אייד סאסייטי באשלאסען צו נעהמען אויף זיך די טרחה און אראנזשירען די חתונה.

דער קאמיטעט, וואס האט אראנ־זשירט די חתונה, איז באשטאנען פון מרס. ראזין, מרס. לאפעל, מרס. טאראד־ראי, מרס. פעלדמאן און מרס. מילער. מרס. טאראדאי איז געווען די הויפט־טוערין פון דער שמחה. מען האט געדונגען פאר דעם נייעם פאריל א שעהנע הויז און מען האט עס אויסגעפארגישט ווי עס באדארף צו זיין. די חתונה איז דורכגעפיהרט געווארען אויף א שעהנעם אופן, און אלע האבען זיך פיין משמח געווען. מר. גארפינקעל האט געהאל־טען א רעדע, און דער עולם האט געשענקט דרשה געשאנק, און עס איז ארייננע־פאלען פופציג דאלאר מזומן געלט.

די לײדיס אייד סאסייטי פארדינט באמת דעם גאנצען קרעדיט פאר אזא לויבענסווירדיגער האנדלונג.

אין „פאלים קאורט"

ער האט געצאפט איל.

ווילאם גאפי האט געוואלט מאכען שותפות מיט די אמעריקאנער מיניסטא־רען און האט געוואלט ארייננכאפען אין זיינע הענט גרויסע אויל־קאנצעסיעס. אבער אזוי ווי ער איז ניט מעהר ווי א דרייווער פון א טאטאל־טראק, האט ער ניט געהאט גענוג געלט און האט זיך גע־מוזט באנוגענען מיט לאטבענען געזאלין פון א פאמפע און אפנארען עטליכע ארענטליכע לייט.

אבער עס רעדט זיך אזוי: „לאט־בענען געזאלין". די מעשה ווערט דער־צעהלט אויף א זעהר ראמאנטישען אופן, און ווען אימיצער וואלט געהאט גרויס טאלאנט, וואלט ער דערפון געקענט מאכען א פיינעם ראמאן, וואס מען האט געקאנט א נאמען געבען „ארבייטער און באלעבאטים" אדער „געזאלין און ליע־בע". האט אבער קיינער ניט אזא גרוי־סען טאלאנט, וואס פאדערט זיך פאר אזא געהויבענער טעמע, און דער גאלדענער מאטעריאל האט זיך אפגעשטעלט פאר אונזער פאלים קאורט.

פונדערסטעוועגען איז כדאי צו הע־רען ווי אזוי די גנבה איז דורכגעפיהרט געווארען, כדי צו וויסען ווי אזוי מען לאטבענט געזאלין אין דער עפאכע פון „דיבוקים" און ראדיא־קאנצערטען. עס ווערט דערצעהלט, אז דער ארימער מענש פלעגט האבען א באפעהל פון זיין ליעבען באליבאס צו צאפען געזאלין פון א גע־וויסער פאמפ־מאשינדעל אויף זיין חשבון. אבער אז דער מענש האט שוין געהאלטען אין צאפען, האט ער שוין ארייננעצאפט עטליכע גאלאנען געזאלין פאר זיך אליין און האט עס ערגעץ אפגעזעצט פאר בשר'ע קאנארדער דאליארטשיקעס.

מיט אנדערע ווערטער הייסט עס, אז ער האט פארראטען זיין באליבאס, — וואס דאס איז א שרעקליכער אומגליק. האט מען איהם מכבד געווען מיט מפטיר און מען האט איהם פארשיקט אויף א קיבא'לן פון זעקס ביז אכצעהן מאנאטען חד גדיא. איז דער מענש אראפ אין קע־לער, און האט אפילו קיין פיפס ניט געטאן.

אבער דאס ארט אונז ווי די וואנט. וואס אונז רופט ביי דער נשמה איז גאר עפעס אנדעריש: אונז פארדריסט וואס אזא טייערע טעמע איז נעגאנגען לאיבוד און איז צושמאלצען געווארען אויף פא־ליציישע ארגומענטען....

אין אלטער דין . . .

וויפיעל קומט איינעם פאר אריינ־רייסען זיך אין א קלויסטער און באדוי־בען גאט'ס הויז? וויפיעל יאהר דארף א מענש פוילען אין תפיסה פאר אפטאן אזא שטיקעל ארבייט?

אונטער ציוויליזירטע אומשטענדען דארף מען אזא מענשען פארשיקען אין תפיסה אויף עטליכע חדשים. אין ערגס־טען פאל קאן מען אזא איינעם הייסען סילק'ן עטליכע הונדערטער, אדער שטעהן עטליכע יאהר אונטער דער השגחה פון דר הייליגער פאליציי.

קומט אבער ארויס דער צדיק פון דער גערעכטיגקייט, הרב דזשאהנס, און זאגט, אז אין יאהר 1841 פלעגט מען פאר אזא חטא פארשיקען אויף גאנצע זעקס יאה־רען קאטוף, האט ער געהייסען ארא־פיהרען די דריי טייערע מענשען, דזשאהן רעיד וויליאם קארסאן און לארענס טארנוויל, אין פינסטערען קעלער אראפ ביז ער וועט זיך מישב זיין וואס מיט זיי צו טאן.

רבונו של עולם! צו וואס און צו וועו דארפען מיר די אלטע דינים, אז די נייע דינים דערגעהען אונז אויף די יאה־רען און טרייבען אונז יונגערהייט אין קבר אריין!

פליישיגער גנב און מילכיגער פסק־דין

על פי דין איז מייק א מילכיגער מענש.

על פי יושר איז ער אבער פליישיג פון קאפ ביז די פיס.

מייק האט זיך דערבארימט אויף א שטיק פרעמער פלייש און האט עס אוועק־געשלעפט צו זיך אהיים און האט דערפון געוואלט מאכען א קאטליעט, אדער עפעס אנדערש. דערוויל האט זיך אונטערגע־כאפט די פאליציי און האט געמאכט א סקאנדאל.

האט די גערעכטיגקייט ארייננע־קוקט אין ספר הזכרונות און האט אויס־געפונען, אז דער מענש איז מילכיג. האט זי געפסקנט די טויערע און האט דעם בחור געהייסען געהן אהיים. דער מענש איז אבער פאר דער עפענטליכקייט נאך אלץ פליישיג ווי געווען.

אט אזוי איז עס: ריהרט מען זיך צו צו א פרעמד שטיק פלייש, בלייבט מען פליישיג אויפ'ן גאנצען לעבען!

אן ערטעל פון חסר.

די זון האט געשיינט ווי אלע מאל און די הימלען האבען זיך געבאדען אין בלויע לייליכער און האבען געוואונקען צו יונגע מענשען צו ארויסווארפען זיך אויף די העלזער פון זייערע געליעבטע, און זיי שלעפען אין שטיבעל, וואו מען גיט ארויס א הכשר אויף חופה וקדושין.

אין דער אייגענער צייט האט מען ערגעץ אין אן ערטעל געצאפט ביער פון א קראן און מען האט פארקויפט גלעזער ביער צו אלע מענשען, וועמעס גומען איז דארשטיג נאך א גוט ביסעל ביער, הונ־דערט פראצענט שטארק.

זענען צוויי דעטעקטיווס פארביינג־גאנגען פארביי דעם ערטעל און האבען דערפיהלט ווי דער ריח פון שטארקע ביער קריכט אריין אין זייערע נאזלעכער און רייצט דעם גומען. זענען זיי אריין אינוועניג און האבען דארט געטראפען עטליכע מענשען מיט פארדרעהטע ספא־דיקעס אויפ'ן לינקען זייט.

נעכטען האט מען געבראכט א מענ־שען און מען האט געזאגט, אז ער איז דער אייגענטימער פון א געוויסען ערטעל וואס הייסט „קלייד האטעל". האט מען דעם מענשען אזוי לאנג געמאטערט און געדרעהט אויף אלע זייטען, ביז מען האט ארויסגעקריגען פון זיינע בירגערליכע קע־שענעס א חשבון פון צוויי הונדערטער מיט קאסט און מען האט איהם אוועק־געשיקט אהיים בשלום.

אבער וואס פאר א באטרעף האט א מיזערנע סומע פון צוויי הונדערטער אנט־קעגען דעם חשק צו שטארקע געטראנקען, פון וועלכע עס פארדרעהט זיך דער ספאדיק אויפ'ן לינקען זייט?!

די קוואליטעט פון ניט־פארפאק־טע טיי

די קוואליטעט פון ניט־פארפאקטע טיי איז שטענדיג ניט פארלעסליך צוליב איינינע אורזאכען. ערשטענס ווייסט מען ניט פון וואנען עס קומט און קיינער איז נישט פאראנטווארטליך פאר דער גוטס־קייט. צווייטענס, איז עס בלויז געשטעלט צו דער לופט און דערפאר פארלירט עס שנעל דעם טעם און די פרישקייט. אפילו, ווען עס וואלט געווען אזוי גוט ווי „סאלאדא" וואלט עס שנעל איבערגע־פיהרט געווארען, און יעדענפאלס קיין דילער וואלט ניט געקענט נאכפאלגען די זעלבע קוואליטעט דעם גאנצען יאהר. „סאלאדא" האלט שטענדיג אויף דעם זעלבען הויכען שטאנדארד, וואס ווערט מעגליך געמאכט פון ערפאהרענעם מישען.

קאלעקטירט פארן נא־ציאנאל פאנד

ס. ראגאל, הרב נארדאן און ס. קרא־ניק, האבען קאלעקטירט ביי דער חתונה פון סעם עטין און סילוויא ביעלאר, די סומע פון $56,10 פארן נאציאנאל פאנד אינצושרייבען חתן־כלה אין גאלדענעם בוך.

בארעט זיך מיט אונז

איידער איהר מאכט אויס אייערע אינקאם טעקס ריטוירנס זעהט זיך מיט
Westbeare, King & Co.
אקאונטענטס, פינאנשעל אגענ־טען און טראסטים.
501 קענט בילדינג
טעלעפאן — מיין 1590

חזן קאפלאנ'ס

נייער אדרעס איז
484 בראנזוויק עוועניו
טעלעפאן הילקרעסט W 5171
אפיס 11 קאלבארין סט.
טעלעפאן מיין 2907.

טעלעפאן עדלייד 5615

דר. ט. קייטס

דענטיסט
$218\frac{1}{2}$ קווין וועסט
(קארנער מיקאל סטריט)
טאראנטא.

דר. ס. פערלמאן

דענטיסט
A198 קווין סט. וועסט
טעלעפאן עדלייד 7279
הויז טעל. הילקרעסט W 6373
אפען אווענטען.

יעקב מ. בענעט

(הוז בענעט און קעמעראן)
באריסטער. סאליסיטערס
נאטאריעס א. ז. וו.
(240 ראנרעס סט. וועסט טאראנטא
טעלעפאן דזשאנקשאן 9077
רעזידענץ טעלעפאן דזשאנקשאן 483

האט איהר אויגען טראבעל?
האט איהר קאפ שמערצען?
דאן זעהט זיך מיט דעם אידישען
אפטאמעטריסט
— און אפטישען —
וועלכער איז אויטאריזירט פון גאווערמענט
דר. הענרי הערריס
279 קאלעדזש סט.
(לעבען ספעדיינע)
אפען ביז 9 אוהר אין אווענט
DR. HENRY HARRIS
EYESIGHT SPECIALIST
Phone Trinity 6604
279 College St. Near Spadina
Open until 9 p. m.

פ א ו ס ט

אין סטענדערד טעאטער
ארטאריא פרעזענטירט פון

מאעסטרא קארבאני.
מיט די בעסטע טאלאנטען פון זיין סטודיא.
דעם 10־טען אפריל, 8 אווענט
פאר'ן בענעפיט פון דער
תלמוד תורה
און ציון בית הספר.

Adel. 6111 — Adel. 6111 — Adel. 6111 — Adel. 6111 — Adel. 6111 — Adel. 6111 — Adel. 6111 — Adel. 6111

10 טעג צו פסח 10

נעדענקט אז דאס איז די לעצטע ווארנונג צו אלע אידען פון שטאדט וועלכע ווילען האבען
געקלינט און געפרעסט
זייערע קליידער
אויף יום טוב
רופט אונז גלייך אפ

ווארט ניט ביז דער לעצטער מינוט.

מיר זענען איצט גרייט פאר'ן ספרינג מיר קלינען, פרעסען און פארבען אלע מלבושים, מענער קליידער, פרויען קליידער און קינדערשע מלבושים. ספעציעלע אכטונג פאר קויטינס, ראגס, דרייפס און פארטיערס.

קאנטעסט קופאן
אונזער קאנטעסט קופאן ערשיינט זונטאג אין „זשור־נאל". באטייליגט זיך אין קאנטעסט. געווינט א פרייז.

נעהמט איצט צוזאמען אייערע אלטע מלבושים, און גיט זיי אונז אפעט. מיר ברענגען זיי צוריק ניי.

טעלעפאנירט
Adel. 6111
דאס איבעריגע באלאנגט צו אונז.

135 St. Patrick St.
Toronto

I. White & Sons Limited
Better Cleaners Dyers Pressers

Adel. 6111 — Adel. 6111 — Adel. 6111 — Adel. 6111 — Adel. 6111 — Adel. 6111 — Adel. 6111 — Adel. 6111